

საქართველოს ეროვნული ვალუტის დევალვაციაზე მოქმედი ფაქტორები და თანამედროვე გამოწვევები

ნონა ქავთარაძე

ბიზნესის ადმინისტრირების აკადემიური დოქტორი,
(სეუ) ასოცირებული პროფესორი

რეზიუმე

წარმოდგენილია ეროვნული ვალუტის (ლარი) გაცვლითი კურსის სტაბილურობაზე მოქმედი, როგორც ენდოგენური, ასევე ეგზოგენური ფაქტორების კომპლექსური ანალიზი. განხილულია საქართველოს ეროვნული ბანკის ფულად-საკრედიტო და სავალუტო პოლიტიკის ძირითადი მიმართულებები. დეტალურად გაანალიზებულია ფულად საკრედიტო პოლიტიკის ძირითადი ინსტრუმენტები, კერძოდ, მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი, მინიმალური სარეზერვო მოთხოვნები, ცენტრალური ბანკის სავალუტო ინტერვენციები და ა.შ. გამოვლენილია ეროვნული ვალუტის დევალვაციის ნეგატიური შედეგები ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკურ სფეროს ჭრილში. აღნიშნული საკითხების ანალიზის შედეგად შემუშავებულია წინადადებები და რეკომენდაციები, რომელთა განხორციელებაც ხელს შეუწყობს, ლარის გაცვლითი კურსის სტაბილურობაზე მოქმედი, როგორც საშინაო, ასევე საგარეო ფაქტორების ნეგატიური გავლენის შემცირებას.

საკვანძო სიტყვები: საგადასახდელო ბალანსი, მიმდინარე ანგარიში, სავაჭრო დეფიციტი, პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები, დევალვაცია, მონეტარული პოლიტიკა.

შესავალი

ეროვნული ვალუტის სტაბილურობის გარეშე შეუძლებელია ქვეყანაში ფულად-საკრედიტო პოლიტიკის ისეთი გლობალური ამოცანების განხორციელება, როგორიც არის ფასების სტაბილურობა, ინფლაციის დაბალი დონის შენარჩუნება და სტაბილური ეკონომიკური ზრდის უზრუნველყოფა.

საქართველოში, ეროვნული ვალუტის (ლარი) გაცვლითი კურსის სტაბილურობის მიღწევასთან დაკავშირებულ საკითხებს, კიდევ უფრო მეტი აქტუალურობა ლარის დევალვაციის პროცესმა შემატა, რომელიც 2014 წლის ნოემბრის თვის ბოლოს (22 ნოემბერი) დაიწყო და დღესაც (რა თქმა უნდა, განსხვავებული მასშტაბით და სიმწვავეთ) ეროვნული ეკონომიკის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან გამოწვევად რჩება. მეტი ილუსტრაციისთვის, თუ გავანალიზებთ ლარის ოფიციალური გაცვლითი კურსის საშუალო წლიური მაჩვენებლის დინამიკას, შევნიშნავთ, რომ ოთხი წლის (2014-2018 წ.წ.) განმავლობაში, ლარი 43.5 პროცენტით (0.77 თეთრით) გაუფასურდა, ხოლო საქართველოს ეროვნული ბანკის უახლესი მონაცემებით, მიმდინარე 2019 წელს, ლარის ოფიციალური გაცვლითი კურსი, საშუალოდ თებერვლის თვეში $\$1 = 2.6531$ ლარით განისაზღვრა.

როგორც ვიცით საქართველოში (1998 წლიდან) მოქმედებს მცურავი სავალუტო კურსის რეჟიმი, ხოლო ეროვნული ვალუტის ოფიციალური გაცვლითი კურსი „ბლუმბერგის“ ელექტრონული სავაჭრო სისტემის მეშვეობით, ბანკების მიერ ერთმანეთთან დადებული გარიგებების საფუძველზე დგინდება.

ძირითადი ტექსტი

ეროვნული ვალუტის გაცვლით კურსზე მოქმედ ფაქტორებზე მსჯელობა, მართებულია დავიწყოთ ქვეყნის საგადასახდელო ბალანსის მიმდინარე ანგარიშის გაანალიზებით. ვინაიდან, მიმდინარე ანგარიშის მდგომარეობა მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს, ეროვნული ვალუტის გაცვლითი კურსის სტაბილურობაზე. მაგალითად, მიმდინარე ანგარიშის უარყოფითი სალდოს ზრდა იწვევს ვალუტის გაუფასურებას. რადგან მიმდინარე, 2019 წლის მხოლოდ ორი თვის (იანვარი-თებერვალი) მონაცემებზე დაყრდნობით, შეუძლებელი იქნება საკითხის კომპლექსური ანალიზის განხორციელება და შესაბამისი დასკვნების გაკეთება, კვლევას ჩვენ დავეყრდნობით გასული პერიოდის და განსაკუთრებით ბოლო (2018 წელი) წლის ოფიციალურ მონაცემებს.

აღსანიშნავია, რომ დამოუკიდებლობის მოპოვებიდან დღემდე,

საქართველოს მიმდინარე ანგარიში ყოველწლიურ ჭრილში მუდმივად დეფიციტურია. გამონაკლისი არც 2018 წელი აღმოჩნდა, შედეგად მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის წლიურმა მაჩვენებელმა მთლიანი შიდა პროდუქტის (მშპ) 7.7 პროცენტი შეადგინა და აბსოლუტურ მაჩვენებლებში 1 247.6 მლნ აშშ დოლარით განისაზღვრა. მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტში მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა ერთი მხრივ, საქონლით ვაჭრობის ბალანსის უარყოფითმა სალდომ, ხოლო მეორე მხრივ პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მკვეთრმა შემცირებამ. 2018 წელს, საქონლით საქართველოს სავაჭრო ბრუნვის (17.5 პროცენტიანი) ზრდის მიუხედავად, რაც დეკლარირებული ექსპორტის 22.4, ხოლო იმპორტის 15.2 პროცენტთანაა ზრდამ განაპირობა, საქონლით საქართველოს სავაჭრო ბალანსი, როგორც ყოველთვის, ასევე ყოველწლიურ ჭრილში კვლავ უარყოფითი დარჩა. შედეგად საანალიზო წელს საქონლით ვაჭრობის დეფიციტმა 8.2 პროცენტით გადააჭარბა 2017 წლის შესაბამის მაჩვენებელს და აბსოლუტურ მაჩვენებლებში - 4107.3 მლნ აშშ დოლარით განისაზღვრა.

საქონლით ვაჭრობის დეფიციტის დაფინანსების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან წყაროდ, კვლავ მომსახურების ანგარიშის დადებითი სალდო იქნა გამოყენებული. მომსახურების ექსპორტში განსაკუთრებით აღსანიშნავია, ტურიზმიდან მიღებული შემოსავლების მკვეთრი ზრდა, როგორც კვარტალურ, ასევე წლიურ ჭრილში. 2018 წელს ტურიზმის ექსპორტიდან მიღებული შემოსავლები 18.4 პროცენტით გაიზარდა (2017 წლის შესაბამის მაჩვენებელთან შედარებით) და 3202.2 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა. რის შედეგადაც, იგი ფაქტიურად საქონლის ექსპორტიდან მიღებულ შემოსავლებს გაუთანაბრდა. აღნიშნულიდან გამომდინარე, მომსახურების ბალანსის პროფიციტმა 2018 წელს 2 241.8 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა და ნაწილობრივ დააბალანსა მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტი.

რაც შეეხება პირდაპირ უცხოურ ინვესტიციებს (პუი), მიუხედავად იმისა, რომ 2018 წელს საქართველოს სარეგიტინგო პოზიციები მთელი რიგი შეფასებების მიხედვით გაუმჯობესდა (მაგალითად, გლობალური კონკურენტუნარიანობის ინდექსით

GCI, საქართველომ გაუმჯობესებული ქულით 66-ე პოზიცია დაიკავა, ეკონომიკური თავისუფლების ინდექსით IEF უმეტესად თავისუფალ ქვეყანათა ჯგუფს მიეკუთვნა, ხოლო მსოფლიო ბანკის ყოველწლიური ანგარიშის თანახმად, საქართველომ ბიზნესის კეთების სიმარტივის DB მიხედვით 16-დან 9 ადგილზე გადაინაცვლა, ამასთან საერთაშორისო სარეიტინგო კომპანია „Fitch“-მა ქვეყნის სუვერენული საკრედიტო რეიტინგი IDR „BB“-დან „BB“-მდე გააუმჯობესა და პერსპექტივა სტაბილურად შეაფასა), რაც პოზიტიურად უნდა ასახულიყო ქვეყნის ბიზნეს გარემოზე და ქვეყანაში ინვესტიციების ზრდის სტიმულირება უნდა გამოენდია, თანამედროვე რეალიები აღნიშნული მოლოდინებისგან რადიკალურად განსხვავდება. კერძოდ, სტატისტიკური მონაცემების ანალიზის საფუძველზე იკვეთება, რომ 2018 წელს საქართველოში განხორციელებული პუი-ს სიდიდე (2017 წლის შესაბამის მაჩვენებელთან შედარებით) 35 პროცენტით შემცირდა (მათ შორის პუი მნიშვნელოვნად, კერძოდ 25.7 პროცენტით შემცირდა ევროკავშირის, ხოლო 43.8 პროცენტით დსთ-ს ქვეყნებიდან) და შედეგად საანალიზო წელს პუი-ს მაჩვენებელი ბოლო 2014-2018 წლების მაჩვენებლებიდან ყველაზე დაბალ ნიშნულზე დაფიქსირდა და აბსოლუტურ მაჩვენებლებში, მხოლოდ 1232.4 მლნ აშშ დოლარი, მშპ-ს 7.6 პროცენტი შეადგინა. პუი-ს ასეთი მკვეთრი კლება განაპირობა, მშენებლობაში (63.4 პროცენტით); ტრანსპორტი და კავშირგაბმულობაში (64.3 პროცენტი); უძრავ ქონებაში (50.6 პროცენტი); ენერგეტიკაში (29.8 პროცენტით) და საფინანსო სექტორში (8.3 პროცენტით) პუი-ს შემცირებამ. თუ განვიხილავთ პუი-ს დინამიკას კვარტალურ ჭრილში შევნიშნავთ, რომ მისი სიდიდე განსაკუთრებით წლის ბოლო (მეოთხე) კვარტალში შემცირდა და აბსოლუტურ მაჩვენებლებში მხოლოდ 197.2 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა.

საქართველოში უცხოური ვალუტის შემოდინების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან წყაროს პირადი ფულადი გზავნილები წარმოადგენს. 2018 წელს ფულადი გზავნილების შემოდინებებმა წლიურ ჭრილში 28.2 პროცენტით (347.2 მლნ აშშ დოლარი) გადააჭარბა, ამავე პერიოდში პირდაპირი უცხოური ინვესტიციებიდან მიღე-

ბულ შემოსავლებს და აბსოლუტურ მაჩვენებლებში 1 579.6 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა. 2018 წელს ფულადი გზავნილების შემოდინებების ზრდის პარალელურად, ასევე მზარდი დინამიკით ხასიათდება, საქართველოდან ფულადი გზავნილების გადინების მაჩვენებელიც. თუმცა სტატისტიკური მონაცემების ანალიზის საფუძველზე ირკვევა, რომ 2018 წელს ჩარიცხვების წილმა მცირედით (0.6 პროცენტით) მაგრამ მაინც გადააჭარბა გადარიცხული ფულადი გზავნილების ხვედრით წილს.

ზემოაღნიშნული ტენდენციების კვალდაკვალ, უაღრესად საინტერესო და აქტუალურია საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ შემუშავებული ფულად-საკრედიტო და სავალუტო პოლიტიკა, ასევე აღნიშნული პოლიტიკის გატარების ინსტრუმენტები. როგორც ვიცით ცენტრალური ბანკის ფულად-საკრედიტო პოლიტიკის ძირითად ინსტრუმენტს, მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი წარმოადგენს. იგი თავისი არსით გულისხმობს, ცენტრალური ბანკის მიერ, კომერციული ბანკებისათვის გაცემულ (ერთკვირიან) სესხებზე მინიმალური საპროცენტო განაკვეთის დაწესებას. შედეგად მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთის ცვლილებით (გაზრდა ან/და შემცირება), სებ-ს შეუძლია ზეგავლენა მოახდინოს ჯერ, მოკლევადიან ბანკთაშორის საპროცენტო განაკვეთებზე, ხოლო შემდგომ უკვე გრძელვადიან საპროცენტო განაკვეთებზე და საბოლოოდ ერთობლივ მოთხოვნაზე.

აღსანიშნავია, რომ (2018 წლის მეორე ნახევრიდან - 26 ივლისი) სებ-ი ეტაპობრივად არბილებს ზომიერად გამკაცრებულ მონეტარულ პოლიტიკას (2018 წლის 26 ივლისის აღნიშნული განაკვეთი შემცირდა 7.25-დან 7.00 პროცენტამდე; 2019 წლის 31 იანვარს 7.00-დან 6.75 პროცენტამდე, ხოლო 14 მარტს 6.75-დან 6.50 პროცენტამდე) შედეგად დღეისათვის მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი 6.50 პროცენტს შეადგენს. როგორც უკვე აღვნიშნეთ რეფინანსირების სესხზე (რომელიც ამოქმედდა 2008 წლიდან და გაიცემა აუქციონის მეშვეობით, ხოლო 2010 წლიდან ამოქმედდა მუდმივმოქმედი რეფინანსირების სესხები, რომელიც 1 პროცენტით აღემატება მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთს) საპროცენტო განაკვეთის შემცირება ამარტივებს კრედიტის ხელმი-

სანვდომობას და ინვეეს საკრედიტო არხების საშუალებით ლარის მიწოდების ზრდას, რაც ნეგატიურად ზემოქმედებს ეროვნული ვალუტის გაცვლით კურსზე.

სებ-ის მონეტარული პოლიტიკის ინსტრუმენტებზე მსჯელობისას აუცილებლად უნდა შევეხოთ მინიმალური სარეზერვო მოთხოვნებს, რაც წარმოადგენს ცენტრალური ბანკის მონეტარული პოლიტიკის კომიტეტის მიერ, კომერციული ბანკებისთვის კანონმდებლობის საფუძველზე დაწესებულ სავალდებულო სარეზერვო ნორმებს, რომელიც ცალ-ცალკე განისაზღვრება, ეროვნული და უცხოური ვალუტით მოზიდულ სახსრებზე. აღნიშნული სარეზერვო მოთხოვნის ნორმების ცვლილებით, ცენტრალურ ბანკს შესაძლებლობა აქვს ზეგავლენა მოახდინოს, კომერციული ბანკების მიერ დაკრედიტების მოცულობასა და საპროცენტო განაკვეთებზე. მაგალითად, სებ-ის მიერ უცხოური ვალუტით (მაგალითად აშშ დოლარი) სარეზერვო მოთხოვნების ზრდა ინვეეს კომერციული ბანკების მიერ, დოლარში გაცემული სესხების მოცულობის და შესაბამისად, ეკონომიკისათვის მიწოდებული დოლარის მასის შემცირებას.

აღსანიშნავია, რომ ცენტრალური ბანკის მიერ, 2018 წლის 6 სექტემბრიდან აღნიშნული სარეზერვო მოთხოვნები მნიშვნელოვნად შეიცვალა უცხოური ვალუტით მოზიდული სახსრებისთვის. მაგალითად, ცენტრალური ბანკის მონეტარული პოლიტიკის კომიტეტის გადანყვეტილებით, უცხოური ვალუტით მოზიდული სახსრებისთვის მინიმალური სარეზერვო ნორმა 5 პროცენტით (20-დან 25 პროცენტამდე) გაიზარდა, ხოლო ერთიდან ორ წლამდე ვადიანობის მოზიდულ სახსრებზე უცვლელად კვლავ 10 პროცენტით განისაზღვრა (ორ წელზე მეტი ვადიანობის ნასესხები სახსრები თავისუფალია სარეზერვო მოთხოვნებისგან. ეროვნული ვალუტით მოზიდული სახსრებისთვის მინიმალური სარეზერვო ნორმა კი არის უცვლელად 5 პროცენტი) რამაც რა თქმა უნდა ნეგატიურად იმოქმედა ლარის გაცვლით კურსზე.

ასევე საყურადღებოა, სავალუტო ინტერვენციების ჭრილში საქართველოს ეროვნული ბანკის პოლიტიკა. როგორც ვიცით, სავალუტო ბაზარზე სავალუტო აუქციონების საშუალებით,

ბით, სებ-ი ახორციელებს ბანკთაშორის სავალუტო ბაზარზე უცხოური ვალუტის ყიდვა-გაყიდვის ოპერაციებს. აღსანიშნავია, რომ 2018 წელს სავალუტო აუქციონით სებ-ის წმინდა შესყიდვებმა (შესყიდვებს მინუს გაყიდვები) 197.5 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა. მნიშვნელოვანია აღინიშნოს ისიც, რომ სავალუტო ბაზარზე აშშ დოლარზე გაზრდილი მოთხოვნის მიუხედავად, რაც განსაკუთრებით 2018 წლის აგვისტო-ნოემბრის თვეებში დაფიქსირდა, ცენტრალურ ბანკს ბაზარზე აშშ დოლარის გაყიდვა საერთოდ არ განუხორციელებია, უფრო მეტიც აღნიშნულ პერიოდში მან ბაზრიდან დამატებით 62.5 მლნ აშშ დოლარი, ხოლო 2018 წელს ჯამურად 197.5 მლნ აშშ დოლარი ამოიღო. 2018 წელს სებ-ის მიერ სავალუტო ინტერვენციების მხოლოდ აშშ დოლარის შესყიდვის მიზნით განხორციელება, ცენტრალური ბანკის მხრიდან, თავისი ოფიციალური საერთაშორისო რეზერვების შევსების საჭიროებით იქნა ახსნილი. როგორც ვიცით, რეზერვების ადეკვატურობის შეფასებისათვის საერთაშორისო სავალუტო ფონდის (IMF) ARA (Assessing Reserve Adequacy) მეთოდოლოგიის თანახმად, საქართველოსათვის ადეკვატურობის მაჩვენებელი 100-დან - 150 პროცენტამდე უნდა მერყეობდეს. (2018 წელს სებ-ის საერთაშორისო რეზერვების ადეკვატურობის მინიმალური დონე დადგენილ მინიმალურ ზღვარს დაუახლოვდა). თუმცა რეზერვების ნორმის შეფასების მიზნით, ასევე გამოიყენება იმპორტის გადაფარვის კოეფიციენტი, რომლის თანახმად ქვეყნის საერთაშორისო რეზერვები მომდევნო სამი თვის იმპორტის საპროგნოზო მაჩვენებელს უნდა აღემატებოდეს (შესაბამისად კოეფიციენტი უნდა იყოს 3-ზე მეტი) რასაც ეროვნული ბანკი წარმატების ახორციელებს. აქვე დავსძენთ, რომ საერთაშორისო რეზერვები თავისი შინაარსით, სწორედ ქვეყნის ეკონომიკისთვის კრიტიკულ სიტუაციაში უნდა იქნეს გამოყენებული.

აქვე საყურადღებოა ისიც, რომ 2019 წლიდან ცენტრალურმა ბანკმა სწორედ საერთაშორისო რეზერვების შევსების მიზნით, ახალი ფინანსური ინსტრუმენტით - სავალუტო ოპციონებით ვაჭრობა დაიწყო. სებ-ი მთელი წლის განმავლობაში ყოველთვე

მოახდენს ერთთვიანი ოფციონის გაყიდვას 50 მლნ ლარის ყიდვის უფლებით (თუმცა აღნიშნული მოცულობა შეიძლება დაკორექტირდეს ბაზრის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით).

რაც შეეხება ფისკალურ პოლიტიკას, როგორც ვიცით, ქვეყნის ფისკალურ პოლიტიკას მნიშვნელოვანი ზეგავლენის მოხდენა შეუძლია ეროვნული ვალუტის გაცვლით კურსზე. კერძოდ, სახელმწიფოს მხრიდან აქტიური ხარჯვითი პოლიტიკის გატარების შემთხვევაში, როდესაც იზრდება ბაზრისათვის ლარის მიწოდება, ეს შესაძლოა გახდეს ეროვნული ვალუტის გაუფასურების ერთ-ერთი გამომწვევი მიზეზი. თუმცა, საქართველოს 2018 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობებისა და გადასახადებების გეგმური და ფაქტიური შესრულების მაჩვენებლების დინამიკის ანალიზის საფუძველზე, შეგვიძლია შევნიშნოთ, რომ მთელი წლის განმავლობაში (დეკემბრის თვის გარდა) საბიუჯეტო სახსრების ხარჯვა სტაბილურობით ხასიათდებოდა და შესაბამისად ის, არ შეიძლება განვიხილოთ, როგორც ლარის გაუფასურების მიზეზი. ასევე მნიშვნელოვანია საქართველოს სახელმწიფო საგარეო ვალის დინამიკაც. როგორც ვიცით ლარის გაუფასურების პირობებში საგარეო ვალის მოცულობა (ლარში) და ტვირთი კიდევ უფრო იზრდება, რაც თავის მხრივ ასევე ნეგატიურად აისახება ქვეყნის ეკონომიკურ და ზოგადად ეროვნული ვალუტის სტაბილურობაზე. 2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით საქართველოს სახელმწიფო საგარეო ვალმა 5 434.1 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა.

აღსანიშნავია, რომ ეროვნული ვალუტის გაუფასურების, ასევე ქვეყანაში სესხის არსებული მაღალი დოლარიზაციის (57.0 პროცენტი) პირობებში, კიდევ უფრო მეტად მძიმდება იმ მსესხებელთა მომსახურების ტვირთი, რომელებსაც საფინანსო-საკრედიტო ორგანიზაციებისგან ვალდებულებები უცხოურ ვალუტაში აქვთ აღებული. ვინაიდან მსესხებელთა უდიდესი ნაწილი, შემოსავლებს ლარში იღებს, ხოლო ვალდებულებები დოლარში უფიქსირდებათ, გაცვლითი კურსის მკვეთრი ცვლილება ამცირებს მათ გადახდისუნარიანობას. გარდა ამისა, როგორც უკვე აღვნიშნეთ საქართველო ძირითადად მოხმარებაზე (იმპორტზე) დამოკიდებულ ქვეყანას მიეკუთვნება, ამასთან სამომხმარებლო კალათაში მნიშ-

გნელოვანი ხვედრითი წილი სწორედ იმპორტირებულ საქონელს უკავია, რის გამოც ლარის გაცვლითი კურსის გაუფასურების შედეგად, იმპორტირებულ საქონელზე გაზრდილი ფასები, რა თქმა უნდა ნეგატიურად აისახება მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკურ მდგომარეობაზე და ხელს უწყობს მათ კიდევ უფრო მეტად გაღარიბებას.

ეროვნული ვალუტის გაცვლითი კურსი მნიშვნელოვან ზემოქმედებას ახდენს ქვეყნის ექსპორტზე. მაგალითად, ლარის გაცვლითი კურსის გაუფასურება, იწვევს ქვეყნის ექსპორტის ზრდას. თუმცა, საქართველოს შემთხვევაში, ჩვენ მივიღეთ, საპირისპირო შედეგი. კერძოდ, ლარის გაუფასურებამ ადგილობრივი პროდუქციის ექსპორტის ზრდის სტიმულირების ნაცვლად, პირიქით იმპორტირებულ საქონელზე გაზრდილი მოთხოვნა განაპირობა.

დასკვნა-რეკომენდაციები

1. საჭიროა მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის შემცირების თანმიმდევრული და ეფექტიანი, შედეგზე ორიენტირებული პოლიტიკის განხორციელება.

2. საქონლით ვაჭრობის დეფიციტის შემცირების მიზნით, მიზანშეწონილად მიგვაჩნია მოხდეს ქვეყნის საექსპორტო პოტენციალის მაქსიმალურად გამოვლენა და გამოყენება.

3. ასევე მნიშვნელოვანია, ქვეყანაში პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის მიზნით სახელმწიფო ხელისუფლების მიერ ეფექტიანი საინვესტიციო პოლიტიკის შემუშავება.

4. დე-დოლარიზაციის მიზნით ეროვნული ბანკის მიერ გატარებული ღონისძიებების მიუხედავად, კვლავ მაღალია ქვეყანაში დოლარიზაციის მაჩვენებელი, ამიტომ საჭიროა ლარიზაციის ზრდის მიმართულებით კიდევ უფრო აქტიური და ქმედითი ღონისძიებების გატარება, რაც საბოლოო ანგარიშით ქვეყნის ეროვნული ვალუტისადმი ნდობის ამაღლებით და დოლარიზაციის შემცირებით უნდა გამოიხატოს.

5. და ბოლოს, ეროვნული ვალუტის გაცვლითი კურსის როგორც გრძელვადიან, ასევე მოკლევადიან პერიოდში სტაბილურობის მიღწევის მიზნით მიზანშეწონილად მიგვაჩნია სეპ-ის მიერ

მოხდეს მაქსიმალურად მოქნილი და თანმიმდევრული მონეტარული პოლიტიკის განხორციელება.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის ბრძანება №10/04, „კომერციული ბანკების მიერ მინიმალური სარეზერვო მოთხოვნების დაცვის წესის დამტკიცების თაობაზე“, მუხლი 2, თბ., 2011 წლის 11 თებერვალი.
2. საქართველოს ორგანული კანონი „საქართველოს ეროვნული ბანკის შესახებ“, მუხლი 3, თბ., 2009 წლის 24 სექტემბერი,
3. „საქართველოს 2019-2021 წლების ფულად-საკრედიტო და სავალუტო პოლიტიკის ძირითადი მიმართულებების შესახებ“, საქართველოს პარლამენტის დადგენილება, ქუთაისი, 22 დეკემბერი, 2018 წელი.

REFERENCES

1. The Decree No.10 / 04 of the President of the National Bank of Georgia on “Approval of the Rules for Maintaining the Minimum Reserve Requirements by Commercial Banks”, Article 2, Tb., 11 February 2011.
2. Law of Georgia on “National Bank of Georgia”, Article 3, Tb., 24 September 2009.
3. “Main Trends of Money-Credit and Currency Policy of Georgia 2019-2021”, Decree of Parliament of Georgia, Kutaisi, 22 December, 2018.

MODERN CHALLENGES AND THE FACTORS AFFECTING THE DEVALUATION OF THE NATIONAL CURRENCY OF GEORGIA

Nona Kavtaradze,

Academic Doctor of Business Administration,
Associate Professor at Georgian National University

RESUME

The article describes the complex analysis of the endogenous and exogenous factors as stabilizing the exchange rate of the national currency (GEL). The main directions of monetary and credit policy of the National Bank of Georgia are discussed. The basic tools of monetary policy are analyzed in detail, namely, the monetary policy rate, minimum reserve requirements, central bank's currency interventions, etc. The negative results of national currency devaluation are revealed in the socio-economic sphere of the country. As a result of the analysis of these issues, proposals and recommendations will be implemented, which will facilitate the reduction of negative influence of domestic and foreign factors acting on the stability of GEL exchange rate.

Key words: Payment Balance, current account, trade deficit, direct foreign investment, devaluation, monetary policy.